

Nowy system kaucyjny
to nowe obowiązki
podatkowe i sprawozdawcze

Nowy system kaucyjny

to nowe obowiązki podatkowe i sprawozdawcze

System kaucyjny, wchodzący w życie w październiku 2025 roku, fundamentalnie zmienia sposób gospodarowania opakowaniami po napojach. Przedsiębiorcy muszą zmierzyć się z licznymi wyzwaniami: dostosowaniem procedur księgowych, modyfikacją systemów informatycznych oraz spełnieniem rygorystycznych obowiązków sprawozdawczych.

Implementowanie unijnych dyrektyw do polskiego systemu prawnego

Fundamentem prawnym systemu kaucyjnego w Polsce jest ustawa z 13 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw. Akt ten implementuje wymogi unijne, w szczególności Dyrektywę 2019/904 (tzw. dyrektywę SUP) dotyczącą redukcji wpływu tworzyw sztucznych na środowisko. System uzupełniają rozporządzenia wykonawcze określające szczegółowe aspekty funkcjonowania, w tym wysokość kaucji ustaloną na 50 groszy dla butelek PET i puszek aluminiowych oraz 1 zł dla butelek szklanych. Nowe przepisy wprowadzają obowiązek selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych w celu zwiększenia poziomu recyklingu. Ministerstwo Klimatu i Środowiska pracuje nad doprecyzowaniem przepisów dotyczących wydawania, cofania i zmiany zezwoleń na prowadzenie systemu kaucyjnego. Całość regulacji tworzy kompleksowe ramy prawne dla funkcjonowania systemu, który będzie obowiązywał od października 2025 roku.

Motywowanie konsumentów do zwrotu opakowań poprzez system zachęt

System kaucyjny, obejmuje trzy kategorie opakowań na napoje: butelki PET do 3 litrów, puszki metalowe do 1 litra oraz butelki szklane wielokrotnego użytku do 1,5 litra. Mechanizm opiera się na ekonomicznej motywacji konsumentów – przy zakupie napoju w takim opakowaniu pobierana jest kaucja, zwracana po oddaniu pustego opakowania. Wszystkie jednostki handlowe sprzedające napoje w opakowaniach objętych systemem muszą pobierać kaucję, natomiast obowiązek zbierania pustych opakowań dotyczy sklepów o powierzchni powyżej 200 m². Mniejsze punkty mogą uczestniczyć w systemie dobrowolnie. Konsumenti będą mogli zwracać opakowania w dowolnym punkcie zbiórki bez konieczności okazywania paragonu.

Wyłączanie kaucji z podstawy opodatkowania VAT

Opodatkowanie VAT w systemie kaucyjnym ma charakter szczególny – kaucja nie podlega temu podatkowi, ponieważ nie stanowi wynagrodzenia za dostawę towaru czy świadczenie usługi, a jedynie zabezpieczenie zwrotu opakowania. Sprzedawcy muszą wykazywać kaucję na dokumentach sprzedaży jako odrębną pozycję, niewchodzącą do podstawy opodatkowania VAT. Również przy zwrocie opakowania i wypłacie kaucji nie powstaje obowiązek naliczenia podatku. Sama transakcja sprzedaży napoju podlega standardowym zasadom VAT. Warto zauważyć, że pierwszy zakup opakowania przez producenta napoju jest opodatkowany, natomiast dalszy obrót tymi samymi opakowaniami w systemie kaucyjnym pozostaje neutralny

podatkowo. W konsekwencji przedsiębiorcy muszą dostosować swoje systemy fakturowania i ewidencji sprzedaży, by poprawnie wyodrębnić wartość towaru od kaucji.

Traktowanie kaucji jako zobowiązania a nie przychodu w podatku dochodowym

System kaucyjny tworzy specyficzne uwarunkowania podatkowe dla różnych uczestników łańcucha. Dla operatorów systemu kaucyjnego pobrane kaucje stanowią zobowiązanie, a nie przychód podatkowy. Dopiero niewykorzystane kaucje, nieodebrane przez konsumentów po określonym czasie, mogą zostać zakwalifikowane jako przychód podlegający opodatkowaniu. Wszystkie koszty organizacji i prowadzenia systemu kaucyjnego – infrastruktura, logistyka, personel – stanowią koszty uzyskania przychodu. Dla producentów i sprzedawców uczestniczących w systemie pobrane kaucje również nie są przychodem podatkowym, lecz zobowiązaniem. Zwrot kaucji konsumentowi oznacza jedynie zmniejszenie tego zobowiązania, pozostając neutralnym podatkowo. Wydatki związane z dostosowaniem do systemu kaucyjnego – systemy informatyczne, automaty do przyjmowania opakowań, szkolenia – mogą być zaliczane do kosztów podatkowych, a inwestycje w infrastrukturę podlegają standardowym zasadom amortyzacji.

Zmiana systemów księgowych w celu wyodrębnienia przepływów kaucyjnych

Wdrożenie systemu kaucyjnego wymaga gruntownych zmian w systemach księgowych. Konieczna jest aktualizacja polityki rachunkowości z uwzględnieniem nowych zasad ujmowania kaucji w ewidencji oraz

deklaracjach podatkowych. Plan kont musi zostać rozbudowany o dedykowane konta analityczne do ewidencjonowania kaucji pobranych, zwróconych i przeterminowanych. Systemy fakturowania wymagają modyfikacji umożliwiających prawidłowe wykazywanie kwot kaucji na dokumentach sprzedaży, z wyraźnym wyodrębnieniem ich od wartości produktów. Szczegółnej uwagi wymaga obsługa zwrotu kaucji, w tym prawidłowe dokumentowanie takich operacji oraz ich ujęcie w rejestrach VAT. Przedsiębiorcy muszą zapewnić możliwość generowania skorygowanych deklaracji VAT dla transakcji zwrotu kaucji, które następują w innych okresach rozliczeniowych niż sprzedaż, a także przygotować mechanizmy raportowania elektronicznego do organów podatkowych.

VI. Rejestrowanie szczegółowego przepływu opakowań i kaucji

Obowiązek prowadzenia szczegółowej ewidencji w systemie kaucyjnym wykracza poza standardowe wymogi księgowe. Przedsiębiorcy muszą rejestrować wszystkie transakcje związane z pobieraniem i zwrotem kaucji, z podziałem na poszczególne rodzaje opakowań. Dla każdej operacji konieczne jest wskazanie daty pobrania kaucji, daty jej ewentualnego zwrotu, kwoty kaucji oraz szczegółów dotyczących opakowania. Ewidencja musi uwzględniać przypadki niezwróconych kaucji po upływie określonego terminu, co może wpływać na ich status podatkowy. Szczegółnej staranności wymaga dokumentowanie transakcji z podmiotami zwolnionymi z VAT oraz konsumentami nieposiadającymi statusu podatnika. W ewidencji należy również odzwierciedlać rozliczenia z operatorem systemu kaucyjnego, w tym przekazywanie pobranych kaucji oraz otrzymywanie zwrotów za przyjęte opakowania. System ewidencji musi być przygotowany do szybkiego generowania raportów na żądanie organów podatkowych.

Przekazywanie zweryfikowanych danych do organów kontrolnych

Wdrożenie systemu kaucyjnego wprowadza rozbudowany pakiet obowiązków sprawozdawczych. Uczestnicy systemu muszą przygotowywać cykliczne raporty dla operatorów systemu kaucyjnego, organów ochrony środowiska oraz urzędów marszałkowskich. Sprawozdania te obejmują szczegółowe dane o wprowadzonych do obrotu opakowaniach objętych systemem, z podziałem na rodzaje materiałów i kategorie produktów. Konieczne jest również raportowanie ilości zebranych opakowań oraz informacji o sposobie ich zagospodarowania. Sprawozdawczość obejmuje dane finansowe dotyczące pobranych i zwróconych kaucji oraz kosztów funkcjonowania systemu. Istotnym elementem jest weryfikacja danych przez niezależne podmioty audytujące, co podnosi formalizm procesu raportowania. Niewywiązanie się z obowiązków sprawozdawczych może skutkować sankcjami finansowymi, włącznie z karami administracyjnymi, co obliuguje przedsiębiorców do wdrożenia niezawodnych systemów gromadzenia i weryfikacji danych.

Zakres obowiązków przedsiębiorcy zależny od roli w łańcuchu dostaw

Określenie, czy dany podmiot podlega regulacjom systemu kaucyjnego, wymaga wieloaspektowej analizy prawno-operacyjnej. Kluczowe jest ustalenie roli przedsiębiorstwa w łańcuchu dostaw (producent, importer, dystrybutor, jednostka handlowa) oraz kategorii wprowadzanych produktów. Weryfikacji podlegają rodzaje używanych opakowań w kontekście definicji zawartych w przepisach. Istotna jest analiza skali działalności, w tym rocznej wielkości sprzedaży produktów w opakowaniach objętych systemem oraz powierzchni handlowej (próg 200 m² dla obowiązkowego zbierania opakowań). Badaniu podlega również struktura organizacyjna i kapitałowa podmiotu, co ma znaczenie dla określenia zakresu odpowiedzialności w grupach kapitałowych. Proces obejmuje analizę umów z kontrahentami pod kątem możliwości przeniesienia niektórych obowiązków związanych z systemem kaucyjnym oraz identyfikację wyłączeń, które mogą mieć zastosowanie.

Integrowanie systemu kaucyjnego z wewnętrznymi procesami biznesowymi

Dostosowanie procedur wewnętrznych do wymogów systemu kaucyjnego wymaga kompleksowej rewizji istniejących procesów i opracowania nowych regulacji. Konieczne jest

Emilia Wolnowska
Partner w Dziale Doradztwa
Podatkowego BDO,
doradca podatkowy,
biuro w Poznaniu
tel.: +48 61 622 57 00
Emilia.Wolnowska@bdo.pl

przygotowanie szczegółowych instrukcji dotyczących znakowania produktów zgodnie z wymogami systemu, uwzględniających informacje o wysokości kaucji oraz sposobie zwrotu opakowań. Dla działów sprzedaży niezbędne są wytyczne informowania klientów o zasadach funkcjonowania systemu. Pracownicy punktów handlowych potrzebują jasnych instrukcji przyjmowania zwrotów opakowań i zwrotu kaucji. Procedury muszą określać zasady współpracy z operatorem systemu, w tym sposób przekazywania zebranych opakowań i rozliczania związanych z tym kosztów. Konieczne jest opracowanie wewnętrznych mechanizmów kontroli jakości procesów oraz postępowania w przypadku wykrycia nieprawidłowości. Procedury powinny obejmować również zasady ewidencjonowania transakcji, dokumentowania opakowań wprowadzonych do obrotu i przyjętych zwrotów.

Organizowanie infrastruktury technicznej i logistycznej dla obsługi zwrotów

Poza aspektami podatkowymi i sprawozdawczymi, system kaucyjny nakłada na uczestników szereg innych zobowiązań technicznych i organizacyjnych. Sprzedawcy detaliczni prowadzący jednostki o powierzchni powyżej 200 m² muszą organizować punkty zbiórki opakowań, zapewniając odpowiednią przestrzeń, wyposażenie i przeszkolony personel. Wszystkie podmioty uczestniczące w systemie zobowiązane są do informowania konsumentów o jego zasadach poprzez widoczne oznaczenia i materiały informacyjne. Producenci i importerzy napojów muszą właściwie oznakować opakowania objęte systemem, umieszczając na nich specjalne symbole. Operatorzy systemu kaucyjnego odpowiadają za zapewnienie kompleksowej infrastruktury logistycznej do odbierania, transportu i przetwarzania zebranych opakowań. Kluczowym wymogiem jest utrzymanie odpowiedniej jakości zbieranych opakowań, umożliwiającej ich recykling. Wszyscy uczestnicy systemu muszą wdrożyć rozwiązania informatyczne do śledzenia przepływu opakowań w całym łańcuchu.

Niniejszy materiał
nie stanowi
wyczerpującej
informacji podatkowej,
ani nie stanowi
opinii podatkowej.
Przed podjęciem
jakichkolwiek decyzji
prosimy o zasięgnięcie
szczegółowej porady
podatkowej.

BDO to międzynarodowa sieć niezależnych firm audytorsko — doradczych, których współpraca koordynowana jest z centralnego biura w Brukseli. Początki BDO sięgają 1963 roku. W Polsce BDO działa od 1991 roku. Mamy 5 biur, w: Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Katowicach.

BDO od lat doceniane jest w prestiżowych Rankingach dotyczących działalności m.in. Działów:
Audytu oraz Doradztwa Podatkowego.

Ostatnie wyróżnienia dla firmy dotyczą Rankingów:

Firm i Doradców Podatkowych Dziennika Gazety Prawnej za 2022 rok:

■ **I miejsce** Najlepsza Firma Doradztwa Podatkowego w kategorii firm średnich

Rzeczpospolitej i Parkietu za 2023 rok:

- **Najlepsza Firma Audytorska** (V miejsce)
- **Najbardziej Aktywna Firma na Giełdzie** (IV miejsce)
- **Najlepsza Firma Badająca Spółki Giełdowe** (IV miejsce)
- **Wyróżnienie z zakresu ESG**

BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa,
ul. Postępu 12, 02-676 Warszawa;
tel.: +48 22 543 16 00, fax: +48 22 543 16 01,
e-mail: office@bdo.pl